

Trávící soustava

Klinické projevy onemocnění:

→ ***zvracení***

- příznak: náhlých příhod břišních, anomálie TS (zvracení spastické – obloukem) zvýšeného nitrolebního tlaku (zvracení bez nauzey)
neuróz (opakovaná zvracení)
virové infekce (3.-7.rok)

→ ***nechutenství***

- příznakové nechutenství (infekce - inkubač. doba, skrytá infekce, probíhající inf., anémie)
- návykové nechutenství – psychické příčiny - při nucení do jídla

→ ***přejídání (bulimie)***

- přejídání + následné zvracení
- ohrožená sk. - dospívající dívky

→ ***bolesti břicha***

- projev: psychické poruchy
náhlé příhody břišní aj.
- malé děti špatně lokalizují bolest (většinou ji lokalizují do obl. pupku)
- kojenci – pláčí, přitahují nožičky k břichu, bolest často vyvolána spolykaným vzduchem při pití
- kojenecké koliky - při výrazném hromadění plynů (meteorismus)
- určujeme: charakter bolesti, lokalizaci a propagaci, frekvenci a faktory vyvolávající nebo zmírňující bolest

→ ***průjem***

- kojenci: řídké stolice (normální – fyziologicky podmíně.)
- pozorujeme: hlen, krev, hnis ve stolici
frekvenci stolice
charakter
teplotu (příznak infekce)
- přirozeně průjem po změně kvality nebo kvantity stravy

→ ***zácpa***

- útlum pocitu potřeby na stolici
- stolice je tuhá a vyprazdňování delší než 48 hod.
- může docházet k mimovolnému odchodu stolice (častěji u chapců, tzv. umazávání)

→ ***neprospívání***

- soubor příznaků

Choroby ústní dutiny

→ ***moučnivka (soor)***

- kandidóza (přemnožení kvasinek *Candida albicans*)
- kojenci, oslabení jedinci
- projevy: bílé povlaky na sliznici ústní dutiny
bolestivost
- léčba: širokospektr. antibiotika
- prevence: hygienické návyky

Péče o zuby:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130002/video/>

Choroby jícnu

→ ***tracheozofageální píštěl***

- vrozená vývojová vada (25% anomálií TS) – neprůchodnost jícnu
- píštěl (= fistula) - abnormální kanálek tvořící komunikace mezi dutinou a jejím povrchem
- často spojení jícnu s průdušnicí
- léčba: chirurgická
- příznaky : salivace, cyanóza (po podání potravy – strava do jícnu a průdušnice!!), dechové potíže

→ ***reflexní choroba jícnu***

- zpětné proudění kyselého žaludečního obsahu do jícnu → ublinkávání, zvracení
- příčina : hypotonus jícnové svěrače
- dgs: vyloučit organické postižení, metabolit. vadu, infekci, neurolog. onem.
měření pH v jícnu
ultrazvuk, endoskopie
- následky: zánět jícnu, aspirace žalud. obsahu – infekce DS, astma
- příznaky : zvracení, neprospívání, bolest na hrudníku, anémie, záněty DS
- léčba: úprava stravy , polohování, zahuštění stravy, léky (prokinetika – urychlují pasáž TS)

→ ***jícnové varixy***

- z nich krvácení do TS (okultní = skryté → masivní, až smrt)
- u pacientů s chronic. jater. nemoc.(portální hypertenze – oběh jícen – žaludek)
- dgs.: endoskopie, rtg
- léčba: zástava krvácení (tamponáda, farmakologicky, sklerotizace = aplikace látky, uzavření varixů)

→ ***vrozené brániční hernie (kýly)***

- defekty bránice → přesun břišních orgánů (tenké a tlusté střevo, žaludek, játra, slezina, ledvina) do hrudníku
- projevy: cyanóza, dušnost, tachykardie, propadlé břicho, zvracení
- léčba: chirurgická

Onemocnění žaludku

→ *peptický vřed a gastritida (zánět žaludku)*

- nejčastěji mezi 12.- 18. rokem, častěji u chlapců
- **vřed:** při agresivním působení na žalud. sliznici, při porušení žaludeční bariéry (hleny)
→ dochází k vlastnímu trávení sliznice
- vliv infekce *Helicobacter pylori* → vředy a nádory v dospělosti
- výskyt vředů u dětí : vliv stresu
- **gastritida:** poškození buněk vylučujících HCl nebo hlen
- příznaky : nechutenství, zvracení, neklid po jídle, krvácení do TS
- dgs. : klinické příznaky, endoskopie, krev – protilátky na *Hel.pyl.* (pokud ano – antibiotika)
- léčba: úprava diet. Režimu, odstranění stresu, léky (antacida = ↓ kyselost, léky na sniž.tvorby HCl), popř. chirurgic.zásah

Onemocnění tenkého střeva

→ malabsorpční syndrom:

- skupina chorob, při které dochází k poruše trávení, vstřebávání, sekrece nebo motility (pohybu) tenkého střeva

→ *celiakie* (nesnášenlivost lepku)

- 1: 300 – 15 000 (ČR 1: 6000)
- první příznaky do 2 let
- atrofie klků tenkého střeva - porucha resorpce
- příčina : autoimunitní rce. na lepek
- příznaky: objemné a páchnoucí stolice, průjmy – až dehydratace, acidóza, ŠOK (viz. 1.pomoc), hypotrofie, vyklenuté břicho, anemie, hypovitaminóza (křivice), psychologické změny (negativismus, apatie, mrzutost)
- častější výskyt u diabetiků 1.typu
- dgs. : enterobiopsie (= odběr kousku střevní sliznice sondou zavedenou ústy do tenkého střeva), zjišťování protilátek v krvi
- léčba: dieta (bez mouky – tj. i masné výrobky, kečupy...) – nahrazuje je sójou, rýží a bramborami
-

TEP 24: autoimunitní onemocnění (celiakie, Crohnova choroba, fenylketonurie)

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/211411058130001/video/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani-jako-driv/202327274210023-diagnoza/>

→ *cystická fibróza* (postižení slinivky) → porucha trávení

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130001/video/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095946610-diagnoza/210572241500006-cysticka-fibroza/>

Onemocnění tlustého střeva

→ ***zánět slepého střeva (apendicitida)***

- častá u dětí škol.věku
- příznak : akutní bolest břicha
zvracení
lehce zvýšená teplota
napětí břišní stěny v obl. P jámy kyčelní
neklid
zácpa, průjem
- dgs.: per rektum
- léčba: chirurgická
- komplikace: perforace střeva, u dívek – zánět přejde na vaječníky (probl.s otěhot.)

→ ***Crohnova choroba***

- postihuje děti ve školním věku a mladistvé
- autoimunitní onemocnění
- chronický zánětlivý proces celé střevní stěny
- příznaky: teplota, bolesti břicha (kolem pupku), nechutenství, poruchy růstu, anémie
mimostřevní příznaky : artritida, ekzémy
- dgs.: endoskopie, biopsie
- léčba: dieta, léky, chirurgická léčba

→ ***zácpa (obstipace)***

- obtížné, méně časté a málo vydatné vyprazdňování stolice
- vliv: psychologické faktory, technika vyprazdňování, kvalita stravy
- akutní zácpa: při změně místa pobytu, cestování, nezvyklé skladby stravy
- organická zácpa: anatomické změny tlustého střeva (polypy, záněty, nádory)
- sekundární zácpa: při používání léků
- návyková zácpa: útlum až vyhasnutí defekač. reflexu (při vědomém potlačování stolice) + nevhodná strava (málo vlákniny) + málo tekutin
- spastická zácpa: porucha nervové regulace, časté křeče břicha
- psychogenní zácpa: batolata, projev emocionál.poruchy
- léčba: příjem vlákniny
defekační režim (lačno – tekutiny, tvorba podmíněných reflexů)
projímadla (krátce)

→ ***průjmová onemocnění***

- časté vyprazdňování řídké stolice
- příčiny u kojenců: predispozice: umělá výživa, chyby při kojení, oslabení organismu, výchovné a hygienické chyby, kolektivní péče

1) ***infekční průjmy:***

- a) střevní (enterální) infekce: bakterie (*Escherichia coli*, salmonela), viry, paraziti (*Lambliia intestinalis*), kvasinky
- b) mimostřevní (parenterální) infekce: kombinace respirač. a průjmov.onemocnění

2) ***neinfekční průjmy:***

- vznikají při změnách skladby a množství potravy
- příčiny: potrava s vysokým obsahem tuků
podvýživa (hladové průjmy)
karence bílkovin
malabsorpční syndrom

- příznaky: nechutenství, neklid, zvracení, vzedmuté břicho, subfebrilie, příznaky celkové metabolické poruchy (dehydratace, acidóza, šok, oligurie), vpadlé oči, kožní turgor snížen
- léčba: dieta, rehydratační roztoky, kojení nepřerušovat, léky (dle potřeby antibiotika)

Parazitární onemocnění trávicího traktu

→ *roupy (oxyuriasis)*

- zdroj : (ovovce, zelenina) – OMÝT!!!! vajíčka → trávicí soustava → konečník řitní otvor → kladení vajíček → svědění → škrábání → nehty → ústa → REINFEKCE
- léčba: léky, důkladná hygiena

→ *škrkavky (askariasis)*

- zdroj: nedostatečná komunální hygiena (pískoviště)
- trávicí soustava → larvy → kapiláry → plíce → ústní dutina → spolknutí
- příznaky: nauzea, nechutenství, zvracení, bolest břicha, podráždění slepého střeva aj.
- dgs.: paraziti ve stolici
- léčba: antihelmintika

→ *tasemnice (taeniasis)*

- zdroj: nedostatečně upravené hovězí maso
- projevy: bolest břicha, průjem, hubnutí, anémie
- léčba: léky

→ *lamblie střevní (lamblia)*

- zdroj: kontaminovaná potrava nebo voda
- dvanáctník
- příznaky: chronický průjem (zápech, pěna, světlá barva), hubnutí, vzedmuté břicho, plynatost – mechanická blokáda, nutriční kompetice lamblí
- dgs.: parazit ve stolici
- léčba: léky

Hemeroidy:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130004/video/>

Krev ve stolici:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130004/video/>

Onemocnění jater

→ *virová hepatitida A*

- inkub.doba : 15 – 45 dnů
- příznaky : únavnost, nechutenství, bolest hlavy, kloubů, svalů, bolest v jaterní krajině, zvracení

→ *hepatitida B, C* → přechod do chronicity → cirhóza

- ohrožená skupina: narkomani, prostitutky → přenos při porodu (matka – dítě)

→ *cirhóza*

- vzniká i při poruchách látkové přeměny

→ *jaterní onemocnění při* : infekčních nemoc. př.mononukleóza, nemoc. TS, vrozených a získaných poruchách látkové přeměny, při užívání některých léků, při otravách

- příznaky : nechutenství, slabost, nauzea, zvracení, bolest břicha, horečka, světlá stolice, tmavá moč

- dgs.: pohmat – zvětšená játra, zmenšená játra (cirhóza)
zvýšená krvácivost
krevní zk.

→ **hepatopatie novorozenců a kojenců**

- hepatitidy (55%): hep.B (od matky), toxoplasmóza, rubeola → hepatitida
- malformace žlučových cest (15%) – neprůchodnost žluč.cest → vznik jaterní cirhózy
- při poruchách látkové přeměny (u galaktosemie – mléčný cukr, intolerance fruktózy)